

جوسازی با مصونیت آهین

درباره خبرسازی دیروز خبرگزاری فارس درباره دوروزنامه‌نگار

افشین امیرشاهی

سردبیر هم‌میهن آنلاین

خبرگزاری فارس دیروز به نقل از یک منبع آگاه خبر داد: «الیه محمدی و نیلوفر حامدی پس از مرخصی درمانی به زندان باز می‌گردند». این خبرگزاری در ادامه نوشت: «الیه محمدی و نیلوفر حامدی با درخواست خودشان وثیقه ۱۰ میلیارد تومانی گذاشته‌اند تا یک هفته مرخصی درمانی دریافت کنند». جالب اینکه فارس جزئیاتی از مرخصی و وضعیت بیماری نیلوفر و الیه نقل کرده است که هیچ‌کس از آن آگاه نیست. فارس ادعا کرده، «حامدی برای دندانپزشکی و محمدی برای بیماری زنان به مرخصی آمده‌اند و پس از پایان مرخصی برای ادامه محکومیت به زندان باز خواهند گشت».

درباره این خبر عجیب خبرگزاری فارس، نکته مهم این است که رئیس دادگستری استان تهران یک روز پس از آزادی الیه و نیلوفر اعلام کرده بود که دادگاه انقلاب پس از رسیدگی به پرونده این دو فرد، با توجه به اینکه مرحله انجام تحقیقات و جمع‌آوری اطلاعات متقن در خصوص این دو پرونده مقداری طولانی شده بود و پرونده در دادگاه تجدیدنظر بود، این دادگاه طبق قانون تصمیم گرفت که قرار بازداشت این دو نفر را فک کند.

در واقع خبری که فارس منتشر کرده است در نقطه مقابل خبر دستگاه قضایی است. با این توضیح که خبر فارس بازتاب بسیار زیادی در جامعه پیدا کرده و موجب تشویش و اضطراب در جامعه و زیر سوال رفتن دستگاه قضایی شده است و این سوال را به وجود آورده که چطور امکان دارد یک رسانه خبری را منتشر کند که در نقطه مقابل خبر رسمی مقامات رسمی قوه قضائیه باشد؟

خط خبری که فارس در رابطه با خانم‌ها محمدی و حامدی دنبال کرده، برای دستگاه قضایی هزینه‌افزاست. مگر نه اینکه قوه قضائیه اعلام کرده دادگاه انقلاب پس از رسیدگی به پرونده الیه و نیلوفر، با توجه به اینکه مرحله انجام تحقیقات و جمع‌آوری اطلاعات متقن در خصوص این دو پرونده مقداری طولانی شده بود و پرونده در دادگاه تجدیدنظر

در انتظار حکم برائت

چرا اتهام ارتباط با دول متخاصم به دوروزنامه‌نگار وارد نیست؟

علی رضایی

وکیل دادگستری

عصر یکشنبه پس از گذشت ۱۷ ماه از بازداشت الیه محمدی و نیلوفر حامدی، این دو خبرنگار با سپردن وثیقه تا هنگام صدور حکم قطعی در دادگاه تجدیدنظر از زندان آزاد شدند. ظاهراً پرونده این دو به شعب ویژه ارجاع نشده و شعبه مرجع الیه در اجرای تکلیف قانونی با تبدیل قرار تأمین کیفری از بازداشت موقت به تودیع وثیقه موافقت کرده است. همانطور که تاخیر در اجرای قانون و سرکشی در برابر آن، مورد تقبیح است، تمکین در برابر قانون (ولو با تاخیر) باید مورد تکریم قرار گیرد.

این آزادی که می‌تواند طلیعه‌ای بر التزام به قوانین در برخی محاکم خاص باشد، امید به رسیدگی قانونی در چارچوب اصول حقوقی به پرونده الیه و نیلوفر در مرحله تجدیدنظر را دوچندان نمود و صدور رای برائت این دوروزنامه‌نگار را به امر قابل انتظاری تبدیل کرد. سعی می‌کنم در این یادداشت، موجبات نقض حکم محکومیت بدوی را از دیدگاه خود مختصراً بیان کنم.

در این پرونده سه اتهام موضوع مواد ۵۰۸ و ۶۱۰ و ۵۰۰ قانون مجازات به این دو خبرنگار منتسب شده است. مسئله نخست در رسیدگی به پرونده در دادگاه تجدیدنظر باید پاسخ به این پرسش باشد که آیا اعمال ارتكابی توسط نیلوفر و الیه، عیناً وفق اجزای تشکیل دهنده این جرم‌نامه گانه در قانون صورت پذیرفته است یا خیر؟

اتهام نخست این دو روزنامه‌نگار همکاری ایران همکار نماید به مجازات قانونی است. مطابق ماده ۵۰۸ قانون مجازات هرکس یا ذول خارجی متخاصم به هر نحو علیه جمهوری اسلامی ایران همکاری نماید به مجازات قانونی محکوم می‌گردد. واژه ترکیبی «دولت متخاصم» در قوانین جزایی تعریف نشده است. برای رفع این نقص قانونی باید متخاصم را در معنای مضیق، محدود به دولت‌هایی بدانیم که فی الحال با ایران در حال نزاع مسلحانه قرار دارند. مسلم است که ایران از سال‌ها گذشته تاکنون در حالت جنگ نظامی با آمریکا نبوده است. وانگهی اخیراً دولت ایران به استناد «پیمان مودت» منعقد با دولت آمریکا، به جهت نقض عهد این کشور از طریق وضع تحریم، شکایتی حقوقی علیه آمریکا در دیوان بین‌المللی دادگستری طرح کرد. بر این اساس اتهام همکاری با دولت متخاصم آمریکا به این دو نفر از پایه و اساس بی‌بنیان است و قابل تحقق نیست. مضافاً اگر دولت آمریکا را در معنای حقوقی متخاصم بدانیم باز هم این اتهام قابل انتساب به الیه و نیلوفر نیست زیرا در ماده ۵۰۸ صراحتاً از واژه «دولت» استفاده شده است. بر این اساس، مؤسسات غیردولتی و NGO ها و مراکز آموزشی و تحقیقاتی و... که اهدافی غیردولتی دارند، از دایره شمول مفهوم «دولت» خارج‌اند

هشدار رهبری درباره لغزش در میدان سیاست

ادامه از صفحه اول

محتوایی خطبه‌ها برشمردند و در بیان مصادیق‌ی از موعظه‌های اجتماعی گفتند: «ضرورت افزایش جمعیت و تقویت نیروی انسانی کشور، تبیین مسئله ازدواج در سن مناسب و تشریح ضرورت پرهیز از اسراف حقیقتاً زبان آور در موارد متعدد از جمله زمینه‌هایی است که نیاز به موعظه اجتماعی دارد». رهبری «مواعظ اخلاقی» را هم «بسیار ضروری و موجب لطافت روحی» برشمردند و در جمع‌بندی این بخش از سخنان‌شان گفتند: «هدف خطبه‌ها و موعظه‌های سیاسی، اجتماعی و اخلاقی غنی‌سازی فکری مخاطبان است تا ذهن آنها درباره مسائل و راه‌حل‌های زندگی فردی و اجتماعی تقویت شود». رهبری در ادامه بیان الزامات خطبه‌های نماز جمعه، مسئله

ایشان با اشاره به «وظایف متفاوت مسئولان و اشخاص مؤثر در جامعه برای جذب و به‌صحنه آوردن مردم»، گفتند: «حکمت الهی نماز جمعه، تأمین اصل حضور مردم و ارتقاء و گسترش این حضور است؛ به همین علت، امام جمعه موظف است در خطبه‌ها با نمازگزاران حرف بزند و به آنها فکر و راه و برنامه ارائه کند». آیت‌الله خامنه‌ای «موعظه در معنای وسیع این کلمه» را محور اساسی خطبه‌های نماز دانستند و افزودند: «موعظه فقط مختص مسائل معنوی و اخلاقی نیست؛ بلکه زمینه‌های سیاسی و اجتماعی را هم شامل می‌شود». ایشان آگاه کردن مردم از «فضای داخلی و جهانی، توطئه‌ها و نقشه‌های دشمن و نیازها و واقعیات جامعه» را جزو الزامات

شب موشکی اربیل و ادلب سوریه

حملات سپاه و واکنش عراق

شده تا برای انجام عملیات تروریستی وارد ایران شوند. دو گروهی که در این عملیات هدف قرار گرفتند، از گروه‌های تروریستی فعال در جنگ سوریه بوده‌اند. تحریر الشام از مجموعه‌ای از گروه‌های تروریستی سلفی تشکیل شده است. بدنه اصلی تحریر الشام را تروریست‌های جبهه النصره تشکیل می‌دهند که حداقل تا سال ۲۰۱۷ به‌عنوان شاخه القاعده در سوریه شناخته می‌شدند و امروز با همین نام هیئت تحریر الشام فعالیت می‌کند. حزب ترکستانی نیز یکی از گروه‌های تشکیل دهنده این ائتلاف است. براساس اطلاعات منتشرشده، گروه ترکستانی از تروریست‌های اویغور اهل چین تشکیل شده است. این گروه در سال ۱۹۹۷ در سین‌کیانگ چین تشکیل شده و در حال حاضر مقرهایی در افغانستان، پاکستان و سوریه در اختیار دارد. براساس خبری که منابع محلی در ادلب در اختیار رسانه‌های میدانی لبنان گذاشته‌اند، اردوگاه‌های آموزشی، ستاد پشتیبانی لجستیکی و یک تأسیسات درمانی متعلق به تروریست‌های ترکستانی در این حملات هدف قرار گرفتند. تا زمان تنظیم این گزارش، اطلاعات بیشتری از اهداف مورد اصابت قرارگرفته داعش در سوریه، منتشر نشده است.

هدف: عراق

بخش دیگر این عملیات، به هدف قرار دادن ساختمانی در اربیل، پایتخت اقلیم کردستان مربوط می‌شود. براساس گزارش‌های منتشرشده در رسانه‌های داخلی، هدف این حمله، مقر سرویس اطلاعات خارجی اسرائیل - موساد بوده است. ابتدا اخباری مبنی بر حمله به کنسول گری ایالات متحده و دیگر اهداف آمریکایی در اربیل نیز منتشر شد که سخنگوی شورای امنیت ملی آمریکا در گفت‌وگویی با تلویزیون‌های میدانی، آسیب به هرگونه تأسیسات یا نیروهای این کشور را تکذیب کرد. رسانه‌های اسرائیلی نیز گزارش داد که حمله به هدف واقع در اربیل به‌طور ترکیبی با موشک و پهپاد انجام شده است. اما در بیانیه شماره ۴ سپاه، اثری از استفاده این نیرو از پهپادها نیست. در اطلاعیه شماره ۳ سپاه، نقطه مورد هدف قرارگرفته در اربیل به‌عنوان «مرکز توسعه عملیات جاسوسی و طراحی اقدامات تروریستی در منطقه و خصوصاً کشور عزیزمان» معرفی شده است. براساس گزارش‌های تأییدشده، در حمله به ساختمان مذکور در اربیل که تصاویر آن نیز منتشر شده، فردی به نام «پیشرو مجیداقا» معروف به «پیشرو دزبلی» یا «پیشه‌وا ده‌زای» تاجر بزرگ اهل کردستان عراق و رئیس شرکت‌های امنیتی «فالکون» و نفتی

هدف: سوریه

بخشی از این عملیات، به هدف قرار دادن مواضع گروه‌های تروریستی در خاک سوریه مربوط می‌شود. به گزارش ایرنا و به نقل از منابع محلی، موشک‌های بالستیک سپاه به مواضع گروهک‌های تروریستی تحریر الشام و گروه ترکستانی در منطقه جبل‌السماع ادلب اصابت کرده‌اند. بنا بر خبر منتشرشده در خبرگزاری دولت، آموزش تروریست‌های موسوم به داعش خراسان در این منطقه انجام شده و عناصر مذکور پس از آن توسط آمریکا به افغانستان منتقل

بود، این دادگاه طبق قانون تصمیم گرفت که قرار بازداشت این دو نفر را فک کند و در نتیجه آنها با قرار تأمین وثیقه به صورت موقت آزاد شدند. اکنون باید پرسید کدام درست می‌گویند؟ خبرگزاری فارس یا قوه قضائیه؟ خبر فارس یک تقابل با دستگاه قضایی به وجود آورده است. شاید به دلیل که فارس خط خبری خبرگزاری قوه قضائیه را نمی‌پسندد و دستگاه قضایی هم نمی‌خواهد مطابق میل و خواست خبرگزاری فارس اطلاع‌رسانی کند، چنین خبرهای ساختگی منتشر شده است. به‌خصوص که دوروزپیش مدیرعامل خبرگزاری قوه قضائیه در تویتهایی نوشت که جاسوس بودن الیه محمدی و نیلوفر حامدی برای دستگاه قضایی احراز نشده است. به‌منظر می‌رسد یک جریان خبری به دنبال فضاسازی برای ایجاد فشار بر قوه قضائیه است. این جریان‌های رسانه‌ای ابتدا اعلام کردند که مگر می‌شود کسانی که جاسوس هستند، آزاد شوند و چون این خط خبری جواب نداد، نوشتند که آنها موقتاً برای درمان بیماری آمده‌اند و به‌زودی به زندان باز می‌گردند. به نظر می‌رسد این ماجرا خبر از اختلاف دستگاه قضایی با برخی جریان‌هایی می‌دهد که می‌خواهند قوه قضائیه را تحت فشار بگذارند.

در عین حال، داستان خیلی روشن و شفاف است، دو خبرنگار پیش از یک سال است که در بازداشت موقت به سر می‌برند. آنها باید خیلی زودتر و حتی پس از اینکه بازجویی‌هایشان تمام شد آزادی می‌شدند. اما به هر دلیل مدتی طولانی‌تر از آنچه در نص قانون آمده در زندان به سر برده‌اند. بنابراین، دستگاه قضایی خیلی صریح و روشن اعلام کرده که طبق قانون تصمیم گرفته است قرار بازداشت این دو نفر را فک کند. اکنون علت اینکه خبرگزاری فارس برای کشور هزینه ایجاد می‌کند، روح و روان جامعه منتهب و نگران را به هم می‌ریزد و با آبروی دستگاه قضایی بازی می‌کند، چیست؟

در سال‌های گذشته همواره موشک‌ها و خبرگزاری‌هایی چون فارس، بابت اطلاع‌رسانی‌هایشان با احتضار و بازجویی و زندان مواجه شده‌اند. چرا باید برخی از رسانه‌ها بتوانند فراتر از قانون حرکت کنند، مصونیت آهنین داشته باشند و به‌احتی بتوانند خبری که نگرانی در جامعه ایجاد می‌کند را منتشر کنند و برای کشور و دستگاه قضایی هزینه ایجاد کنند؟

و همکاری با شرکت در جلسات و دوره‌های آنها نمی‌تواند مصداق ارتکاب این جرم خاص باشد.

اتهام دوم الیه و نیلوفر که منتهی به محکومیت آنها در مرحله بدوی شد، «اجتماع و تبانی برای اقدام علیه امنیت کشور» است. این جرم در تعریف حقوقی عبارت است از تشریک مساعی دو یا چند نفر برای عملی کردن یک هدف مجرمانه علیه امنیت کشور. عنصر مادی ارتکاب این جرم «توافق اولیه» افراد با یکدیگر، برای انجام عمل مجرمانه‌ای علیه امنیت داخلی یا خارجی است. عنصر معنوی این جرم نیز «قصد عملی کردن آن توافق اولیه» است که احراز آن در نیت تبانی کنندگان ضروری است. ضمناً تنها عنصر مادی «توافق اولیه» و عنصر معنوی «قصد عملی کردن توافق» از جانب تبانی‌کنندگان کافی نیست، بلکه احراز «هدف مشترک» بین تبانی‌کنندگان نیز ضرورت تام دارد. با توجه به لزوم احراز مراتب و شرایط تحقق جرم اجتماع و تبانی، دادگاه تجدیدنظر باید به این موضوع رسیدگی کرده تا مشخص شود آیا اساساً نیلوفر حامدی و الیه محمدی با فرد یا افرادی تبانی و توافق اولیه و مشترک نموده‌اند که با اقدامات خود، امنیت داخلی ایران را به‌خطر بیندازند یا خیر؟ به‌عبارتی دیگر، آیا فرد یا افراد مشخصی به‌عنوان هم‌پیمانان این دو خبرنگار اساساً وجود خارجی دارند یا خیر؟ حتی اگر با ادله متقن هم‌پیمانی برای این دو تعیین شد، باز هم موجهی برای محکومیت آنان وجود ندارد؛ زیرا در صورت تعیین شرکای نیلوفر و الیه در ارتکاب جرم اجتماع و تبانی، دادگاه مکلف به بررسی این دو پرسش اساسی است که اولاً، این دو نفر و شرکای آنان «چه وقت؟» و «در کدام محل؟» در پی اجرای توافق اولیه به‌منظور اخلاف در امنیت کشور بوده‌اند؟ وثانیاً: مجموع این افراد که هم‌پیمان یا یکدیگر شمرده می‌شوند، به‌دنبال کدام هدف مشترک بوده‌اند؟ قاعدتاً اگر چنین هم‌پیمانی وجود خارجی داشتند، باید در کنار این دو (ولو به‌طور غیبی) در دادگاه بدوی محاکمه می‌شدند. اگر پاسخ حقوقی دقیق به این سوالات وجود نداشته باشد، لاجرم باید حکم برائت آنان از اتهام اجتماع و تبانی صادر شود.

اتهام سوم الیه و نیلوفر تبلیغ علیه نظام است. جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام شامل تبلیغاتی می‌شود که علیه کلیت و ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران شامل جمهوریت، اسلامیت و تمامیت ارضی کشور و به‌قصد براندازی از طریق «سلاح تبلیغ» انجام شود. چنانچه نیلوفر حامدی و الیه محمدی تبلیغی را به‌طور مکرر علیه ارکان نظام یا به نفع گروه‌های معاند انجام نداده باشند و دلیل متقنی بر ارتکاب این جرم نباشد (که علی‌الظاهر وجود ندارد) لذا محکومیت آنان به این اتهام نیز فاقد وجهت بوده و در خور نقض است.

امیدوارم با درایت مسئولان عالی‌رتبه قضایی و نیز قضات دقیق‌النظر دادگاه تجدیدنظر استان تهران، شادی حاصل از آزادی این دو روزنامه‌نگار با صدور حکم بر برائت آنان تکمیل شده و به‌رغم مل‌تندروهایی که هیچ‌منطقه‌ی جز قلع و قمع مخالف نمی‌شناسند، در راستای مصلحت کشور و نظام، قدم دیگری به سمت صلابت و اقتدار دستگاه قضایی برداشته شود.